

3. fejezet

Az egyik szerkesztő álláspontja

A vita kötettség szerkesztésére Rihmer Aurél vállalkozott, de aki olyan megoldást választott, hogy inkább a vita összefoglalóját nyújtsa (bár aztán elég követketlenül, szószerint, ám nem időjel között hozta a hozzászólók szövegeit), és így a hozzászólások időpontja elveszett, azaz nem mindig derült ki, ki mire, mikor válaszolt, ki volt a kezdeményező egy-egy felvetésnél stb.

Közben azomban Rihmer egyúttal saját nézőpontját előtérbe helyezte, talán észre sem véve ezt, és legtöbbször éppen a vitát gerjesztő elavult álláspontokról bírálta a hozzászólókat, hozzászólásokat. Mindezt úgy, hogy ők persze nem válaszolhattak. Sőt az történt végül, hogy a levelek ratalma egyfajta beállítást szenvedett, úgy tünnek már fel, mintha képviselőik nem ütnék meg a szükséges színvonalat, amit a hagyományos, az iskoláinkban és az ismeretterjesztő művekben közkézen forgó szakirodalom megkövetelne. Pedig hát az a régebbi szakirodalom – kevés kivételtől eltekintve¹⁸⁴ – még nem is tartalmazzza sem a genetikai fejleményeket, sem azoknak történettudományi alkalmazási mutatóit, ami itt a vita tárgyát képezte, vagy képezte volna. Más szóval a szakterületen jártas és ott kiválóan működő kutatók érvei nem lettek igazán figyelembe véve, netán kiemelve, az átlagos felkészültségű megítélés által. Még ha Rihmert a jószándék vezette is. Majdhogynem magánvélemény szerinti megítélést szenvedett a tudományos vélemény, amely a tudományos közvélemény helyzetére szeretett volna pályázni.

Eredeti írásához képest itt a tehát a leveleknek inkább tartalmi jelzése van csak, azok teljes szövegét a tartalomhőjegyzékből a megfelelő dátumra kattintva lehet megtalálni.

Rihmer Aurél 2020. január A tudományos beszélgetés

Már az ókori embert is foglalkoztatta, hogy ősei honnét valók. Strabon Geographica-ja, Livius a Római nép története stb. mutatja ezt. A magyarság is igyekezett számon tartani múltját mondáin keresztül. Mondáink szerint Szkítiából jöttünk, őseink a hunok stb.

A vérszerződéssel megőrzött szkíta szertartás szerint pedig őseink különböző népek szövetségként érkeztek a Kárpát-medencébe. Fel kell tennünk azonban a kérdést, hogy mi a nép, a nemzet? Kazinczy Ferenc szerint „nyelvében él a nemzet”. Mások szerint a nemzet lényege a leszármazás, míg Szent István szerint a nemzet az, ami a hazában él. Ezekből is látszik, hogy mily nehéz a nemzetfogalmat meghatározni. Hiszen a vérszerződés alapján, több különböző népesség érkezett a Duna-Tisza völgyébe. Van, aki magyarul, van, aki türkül beszélt. Ennek ellenére nyelvészeink finn-ugor származástudatot igyekeznek levezetni, valós ősnyelv nélkül, mivel ezt az ősnyelvet nyelvelmékek hiányában csak kikövetkeztetni lehet. A nyelv sem minden. Hiszen a türk nyelvű bolgárok pár száz év alatt elszlávosodtak, ősi nyelvüket elfeledve. De ugyan így ki beszél ma a jazigok, a kunok nyelvét itt a Kárpátok ölelte vidéken? Mások a kulturális emlékekben vélnek felfedezni a nemzet alapjait, és azokat visszakövetve keresik az ősokeket. De ez is egy ingatag út. Ma azt lehet mondani, hogy az „igazi magyarok”, mind-mind olyan népcsoportok, amelyek a magyarsághoz csatlakozott népek. Hiszen ma „igazi magyar” a kun, a jász és a székely is, noha ők eredetileg nem voltak magyarok. De átvették a magyar nyelvet, kultúrát, és mivel elszigetelten éltek, nem keveredve a környező népekkel, mint tették honfoglalóink utódai

¹⁸⁴ Ilyen régi szakirodalomnak lehet tekinteni Cser Ferenc és Darai Lajos közös műveit, hiszen már több mint másfél évtizede sorozatosan jelentek meg. – *A szerk.*

– szlávok, törökök, németek – ma ők őrzik a magyarság nyelvét és kultúráját. Ha megnézzük felmenőiket, akkor láthatjuk elszigeteltségüket. Ellenpéldaként vegyünk engem, aki Budapesten születtem és anyanyelvem magyar. Apai családom német, egyik nagymamám családja kun, anyai részről van bennem német, lengyel és elmagyarosodott szerb. Több dédszülőm jobban beszélt németül, mint magyarul. Feleségem családja szláv– magyar, de van benne számos német és németalföldi, valamint francia felmenő. És ekkor csak az 1700-as évek végéig, 1800-as évek elejéig néztem a felmenőket. Ha ezt az időszakot nézem, akkor gyermekeimben a legkevesebb a magyar felmenő. Mégis magyarok, és ezt a keresztény kultúrát, ősmondavilágot vallják magukénak, és magyar nyelven, magyarul gondolkodnak, noha beszélnek a német és az angol nyelvet is.

Röviden, igen nehéz meghatározni, hogy honnét is jöttek őseink. Még az sem biztos, hogy az emberiség egy helyen alakult ki, és mai őseink egy emberfajta leszármazottai. Hiszen nincsenek meg az evolúciós átmenetek. Genetikailag pedig a sertés közelebb áll hozzánk, mint a majomszabásúak világa. A genetika pedig nagyfokú keveredést mutat, például a Neandervölgyiek és a Homo Sapiens Sapiens között. Pedig ez a két emberfaj eredetileg eltérő génkészlettel élt. És minden valószínűség szerint kommunikációjuk, nyelvük is eltérő lehetett. És ekkor még nem beszéltünk a kínai pekingi ősemberről. Az sem véletlen, hogy a mai emberiség több rasszban létezik. Tudvalévő, hogy a különböző rasszok eltérő génkészlettel és tulajdonságokkal rendelkeznek. De most ne menjünk ebbe bele. Elég, ha azt látjuk, hogy amikor őseinket keressük, igen ingoványos talajra lépünk, és közel sem biztos, hogy ki tudunk lépni a nyelvemlékek nélküli időbe, vagy el tudjuk hagyni a tárgyi emlékek időszakát. Mert a genetika nem tudja megmondani, mire is gondolt az az adott személy. Hiszen egy szerb és egy bosnyák genetikája azonos, noha két egymást háborúig gyűlölő népről van szó stb. Meglátásom szerint a nyelvi és tárgyi időn túl, nem lehet követni egy népet visszafelé az időben. Az emberiséget igen! – de a népet nem, mivel nem rendelkezünk tárgyi és nyelvi emlékekkel, amiből következtetni tudnánk arra, hogy mire is gondolhattak, hogy élhettek azok az emberek. A genetika népmozgásokat megmutathat, de a népesség a ráépülő kultúra ismerete nélkül nemzetként nem határozható meg. Az orosz, a kazah és a kínai kutatók kiválóan bemutatják például a sztyeppe vidékét. Ebből látszik, hogy mekkora népkéveredési hullám zajlott ott le. Mivel kevert népekről beszélünk, az adott „nemzet”, pl. a hunok is kevert nép. Felvesznek egy kultúrát, talán nyelvet is és kívülről hunnak néznek ki. Hun néppé lesznek. Erről írnak a krónikák. Miközben a genetikus csak különböző csoportokat lát. Ha pedig csak a különböző csoportokat látja, egyéb külső, megfogható ismeret hiányában honnét tudhatná, hogy a különböző csoportok ott és akkor hun kultúrájuk? Sehonnét! Csak onnét tudható az etnikai identitás, ha van régészeti emlék, nyelvemlék, vagy külső szemlélő által készített feljegyzés.

A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület berkein belül nemrég lezajlott egy tudományos vita az interneten, amelynek célja a különböző álláspontok ismertetése volt arról, miképp próbálhatunk meg kultúrákat és népeket meghatározni a különböző módszerekkel. A vitában megszólaltak genetikusok, történészek, nyelvészek és egyéb tudományág művelői. Most megpróbálom bemutatni a lezajlott vita főbb pontjait, noha nem egyszerű, mivel egyes felvetésekre, lehet, hogy napok múltán született válasz, miközben mások már tovább is haladtak az adott témában. A vitát az robbantotta ki, hogy az újabb genetikai kutatások művelői igyekeztek átvenni a többi tudományterület felett az irányítást az őskutatás terén. Szerintük a genetika alapján feltárhatók az egyes népcsoportok és kultúrák mozgásai, vándorlásai. Az elmélet alapja, hogy a genetikailag kimutatható népesség mindig önazonos. Tehát, ha egy nép létezik egy helyen a genetika szerint, például a Kárpát-medencében, és az onnét kivándorol, majd visszatér, és visszatértekor magyarul beszél, akkor az a több tízezer évvel ezelőtt élt népesség a magyarság őse, noha semmit sem tudunk valódi korabeli önazonosulásáról.

A kialakult vita több szálon futott, attól függően, hogy az adott kutatók miben látják az elődök felkutatásának módját. Így előkerültek nyelvészeti érvek, mint például **Bérczi Szaniszló 2019. 11. 19-ei** hozzászólása: „Én maradok a valódi nyelvfejlődéstörténet és nyelvrendszertan

kutatása mellett.” Ő Cser–Darai kutatásait ajánlotta az érdeklődők figyelmébe. Szerinte a valódi nyelvfejlődés Oláh Zoltán Sándor docens, molekuláris biológus munkássága alapján kezd kialakulni. Ez a munka az utolsó 8000 év történelmét öleli fel. Megjegyezi viszont, hogy a visszabontás, visszakövetkeztetés hibákat rejthet magában. Ezért Bérczi Szaniszló Gray, R. D., Atkinson, Q. D., Greenhill, S.J. (2011): Language evolution and human history: what a difference a date makes. *Philos Trans R Soc Lond B Biol Sci.* 2011 April 12; 366, (1567): pp. 1090–1100. ajánlotta az érdeklődők figyelmébe.

Történészként megjegyzem, hogy számomra minden nyelvi visszakövetkeztetés a találgatások kategóriájába esik, ha azt írott, vagy rögzített hanganyag nem támasztja alá. Márpedig az írás körülbelül csak 5000 éve jelent meg.

Már a vita elején felvetődtek a genetikai érvek is. A magyarság genetikáját legújabba Ne-paráczki–Török archeogenetikai eredményei mutatják be.

A genetikai érveket **Haraszti Zsuzsa 2019. 11. 19**-ei levelében három tanulmányrészlettel igyekezett alátámasztani. GROVER S. KRANTZ: *Geographical Development of European Languages* (1988) c. könyve ezt írja a 107. oldalon: „Az uráli nyelvcsalád a magyar Alföld mezolitikus lakóitól ered. A legtöbb szakértő szerint e nyelvcsalád az Urál hegység térségéből származott és terjedt el, beleértve a Kr. u. 9. századbeli végső benyomulást Magyarországra. Ez a legvalószínűtlenebb, mert nincs magyarázat arra, hogy mi alakíthatta ki a pásztorkodást a kiinduló helyen. Ha kívülről jött a térségbe, akkor olyan nép kellett volna hozzá, melynek nyelvi rokonsága máshová kötődik. Másrészt persze lehetséges, hogy néhány viszonylag egyszerű uráli nomád be tudott hatolni Kelet-Európa szívébe, de erre nincs elfogadható ok. Különösen nehéz megmagyarázni, hogyan tudtak etnikailag kicserélni egy körülsáncolt, őket számbelileg akár több mint 10:1 arányban túlszárnyaló parasztságot. E problémák egyedüli megoldása az, hogy Magyarországot tekintem az uráliak kiindulási helyének, és onnan terjesztem szét őket észak és kelet felé.

Itteni rekonstrukcióm szerint ezek az északi térségekben elhelyezkedők három fő alosztályba különülhettek el. Ebből az is következik, hogy a legkeletebbre eső alosztály áll a legközelebbi rokonságban a magyar forrással. Az Urál-hegység térségében feltételezett korai uráli népesség régészeti bizonyítékai éppoly jól illenek az itt javasolt új értelmezéshez, mint a hagyományos nézethez. Egyszerű megfontolás kérdése, hogy ki, mely irányban, mely időben és melyik nép ellen volt képes a mozgásra és ez dönti el a kérdést. Az egyetlen fennmaradó probléma a nyilvánvalóan fennálló nyelvészeti idő-mélység. Mivel ez az egész rekonstrukció közös és egyedüli fontos problémájaként jelentkezik, e tekintetben általános korrekcióra lenne szükség.”

Haraszti Zsuzsa a témában figyelmünkbe ajánlotta Cser Ferenc és Darai Lajos Kárpát-medencei magyar ősiség című kötetét (*Magyarságtudományi Füzetek, Kisenciklopédia 12.* Budapest 2010.), amely mű 93 oldalon keresztül foglalkozik a magyarság eredetének kérdésével. A kötet az interneten: http://maghon.weebly.com/uploads/2/0/0/3/20035969/cser_ferenc_darai_lajos_-_karpát-medencei_magyar_osiség.pdf

Megjegyzem, hogy itt a klasszikus finn-ugor nyelvelmélet köszön vissza. Viszont az uráli nyelvek közelségéről a magyar nyelvhez, már László Gyula leírta, hogy úgy alakulhatott ki, hogy a magyar volt a kultúrahordozó nép és nyelv, és ebből vették át az adott nyelvben ismeretlen kifejezéseket a környező népek. Meglátásom szerint, ez a nyelvátadás nem feltételezi a magyarság Kárpát-medencei őseredetét. A lovas kultúra kialakulhatott messze a Kárpát-medencétől. Így a Kárpát-medence nem szükségszerűen kiinduló pont, hanem lehet épp a végcél, a végső állomás is.

A fenti nyelvészetileg „támogatott” elméletben a magyarság Kárpát-medencei keletkezése köszön vissza, amit a genetikusok vetettek fel.

A fentiekkel ellentétben, a mai hivatalosított álláspontot a finn nyelvész JUHA JANHUNEN fogalmazta meg az MTA Nyelvtudományi Intézetének folyóirata 110. kötetében – Nyelvtudományi Közlemények 2014.

Idézet Janhunentől: „A török nyelv sikere Anatóliában és Közép-Ázsiában azzal van kapcsolatban, hogy az erős török nyelvű hadseregek stratégiai központokat foglaltak el, és ezekből a központokból a környező vidékek lakosságát befolyásolták és nyelvileg asszimilálták. Ezt a stratégiát alkalmazták a honfoglaló magyarok is. A mai 13-15 milliós magyar népesség nem egyszerű népességnövekedés, hanem inkább egy évszázadokon át folyamatosan végbemenő nyelvcsere eredménye, ami a szomszédos török, szláv, román, germán és más nyelvű elemeket és néptörödékeket magyar nyelvűvé tette” (13. oldal).

A fenti cikk alátámasztja László Gyula elgondolását és megfelel a sztyeppe népek népképződésének is, amire fentebb már hivatkoztam. Előttünk áll a kérdés, hogy a genetika meg tudja-e magyarázni az identitást?

Haraszti Zsuzsa harmadik idézett cikkében ez áll: „Az uráli nyelvekkel kapcsolatos ’új’ és ’forradalmi’ nézetekről csak azt mondhatjuk, hogy nincs semmi okunk sem a történeti és összehasonlító nyelvtudomány hagyományos paradigmáját feladni (Honti 2012)” (15. oldal).

Haraszti Zsuzsa 2019. 12. 07-ei levelében a következő könyvet ajánlotta a figyelmünkbe: A Heritage of Scribes (Írástudók öröksége) c. monográfia ismerteti a rovásírás-család három tagjának, **a Kárpát-medencei rovásnak, a kazáriai rovásnak és a székely-magyar rovásnak** a történetét és fejlődését. Továbbá Hosszú Gábor kutatásait ajánlotta figyelmünkbe.

A fenti írás ragaszkodik a régi finn-ugor nyelvelmélethez, noha erről már sokszorosan kiderült, hogy elavult elmélet. Se kulturálisan, se zeneileg, se életmódban, se genetikailag nem állja már meg a helyét. Kodály Zoltán mondta, hogy a finn-ugor és a magyar népzene ég és föld. Orosz pollenkutatások bizonyították, hogy a sztyeppe és erdőövezet határa nem ott volt, ahová a nyelvészek feltételezték. Ahol volt valójában, ott nem éltek finn-ugor népek. De az állítólagos finn-ugor túlnépesedésnek, ami a szétvándorlást indokolta volna, sem találták eddig régészeti nyomait. Arról nem is beszélve, hogy az adott nyelvcsalád legrégebbi nyelvemlékei az írott magyar nyelvemlékek az Árpád-korból. Velük párhuzamos finn-ugor nyelvemlék nem igazán létezik. De egy megrögzött és „tudományos” nézetet nehéz feladni, és belátni, hogy az tévút volt. Arról nem is beszélve, hogy a magyarság önazonosulása, mondavilága egyáltalán nem utal a finn-ugor feltételezett rokonságra.

Szekeres István 2019. 12. 07-ei levelében Haraszti Zsuzsanna előző levelére úgy reagált, hogy a könyvet megjelenése óta jól ismeri. Szerinte vannak benne használható részek, de teljesen elavult hagyományokra épül. Pl. a „székely-magyar” rovásírást az igazolhatatlan főníciai>arámi>pártus>kazáriai>székely leszármazással vezeti le, amit tételesen soha, semmivel nem igazol Hosszú Gábor, de rajta kívül senki sem. A kazáriai írást igen jól ismeri, „A székely írás három ábécéjének történeti összehasonlító összevetése” c. tanulmányában is foglalkozott (részben) vele, a hun eredetű Teknős jelcsalád kapcsán. (Honlapján olvasható.) A székely–magyar rovásírás szabványba is romlott-rontott betűk kerültek be, így hamisan félrevezető. Annak pedig, hogy az ótörök írás nem származhat az arámiból, cáfolására egy teljes tanulmányt írt: „Az arámiból az ótörök írás nem származhat” címmel.

Haraszti Zsuzsa 2019. 12. 09-én válaszolt Szekeres Istvánnak. Köszönte a hozzászólást az általa írottakhoz, elolvasta a tanulmányát a (hun) Teknős jelcsalád értelmezéséről – gratulált a nagyon alapos, lépésről lépésre magyarázó, összehasonlító munkához. Elmondta, hogy a regisztrált rovás jelkészletet, a székelyek neve nélkül egyszerűen Old Hungarian scriptnek nevezik, a jelek furcsa hangzósításával, pl. a ZS–ezs, t-et, ty-ety. (Range: 10C80–10CFF) <https://www.unicode.org/charts/PDF/U10C80.pdf>. Ugyanez a Wikipédián: [https://en.wikipedia.org/wiki/Old_Hungarian_\(Unicode_block\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Old_Hungarian_(Unicode_block)). A történelmi háttérét, ősiségét el nem ismerve jellemzik: egy elavult jelkészlet, amivel magyarul írtak a középkorban. Kérdése, hogy az Issyk-köl-i ezüstcsésze (i. e. 4 század) feliratát szkíta-kushán jeleknek vélik – lehetséges-e a kapcsolata a székely-magyar rovással?

Oláh Zoltán Sándor 2019. 11.21-ei levelében messzemenően egyetért Török Tibor és munkatársai kutatási eredményeivel, de szerinte az archeogenetikai adatok nem támasztják alá anyanyelvünk import jellegét. Igaz viszont, hogy ugor, de nem finn, hanem a hettita kor előttről származó, máig agglutináló technológia, mintegy 2200 – a Czuczor Gergely, Fogarasi János (1862) gyökszótárban felsorolt – gyökszóból építkező. Minden bizonnyal a Kárpát-medencében kiterjedve használtban volt a termékeny félhold kultúrája, az állat- és növény-háziasítás területét beleértve, ami jellemezte a folyamközi népeket az Tigristől a Nílusig. Ezt láthatjuk Russell Gray és munkatársai számítógépes összehasonlító elemzése (2003-2018) alapján. Ezen előzetes eredményeknek el kell vezetni a történelem legújabb krónikáig, amelyet nem a győztesek és nem a megrendelők írnak, hanem a feltárt a DNS adatok.

A fenti hozzászólás egyik érdekes eleme: „Igaz viszont, hogy ugor, de nem finn, hanem a hettita kor előttről származó”, amiből azt látom, hogy a kutatók nem beszélnek egy nyelvet az ugor kérdés meghatározásában. Talán új fogalmakat kellene bevezetni és ezáltal szétválasztani a fogalmi kavargásokat. A hozzászólás feleleveníti a már régóta felvetett folyamközi és magyar kulturális kapcsolatokat.

Török Tibor 2019. 11. 15-ei levelében álláspontját pontokba szedve adta meg. Az archeogenetikában az elkövetkező években áttörések várhatók. Egyfolytában dolgozunk, így nagyon kevés időnk van arra, hogy a nagyszámú meghívás mindegyikének eleget tegyünk. A pillanatnyilag kirajzolódó képet eddig számos alkalommal összefoglalta, ami nem változik havonta, legfeljebb évek során csiszolódik. Pontokba szedte, hogy látja a honfoglalók kérdését (lásd ott).

Ez az elmélet újra felveti László Gyula kettős–többes honfoglalás elméletét. Itt én azt látom, hogy alig mutatható ki települési folytonosság az avarok és magyarok között. Továbbá, az avarok nyelvéről semmit sem tudunk. Ha elfogadom a helyben lakó népesség elméletét, akkor azok a rómaiak alatt is itt élhettek. De a római feljegyzésekben semmi utalás sincs a magyar nyelvre. Maguk az avarok is összetett népesség volt, amit a kutatás is avar és ál-avar néven emleget. Az avarok leírások alapján pedig keletről jött népességnek tűnnek, lásd a kínai források zsuán-zsuán népét. Tehát, az avarok is keletről jött betelepülők lehettek. Ismerve a rómaiak felperzselt föld területfeladási, kiürítési technikáját és a népvándorlás mozzanatait, nehezen tudok elképzelni egy folyamatosan helyben maradó népességet. Egy olyan népességet, amin átrohannak az évszázadok hódítói. Viszont a többes nyelvi és kulturális beáramlás igen is elképzelhető.

Szekeres István a kialakult vitához **2019. 11. 20-**ai levelében szólt hozzá azzal, hogy „egy nép genetikája és nyelve nem ugyanaz... Nyelvünk első hiteles igazolását a Kárpát-medencében azon a három vegyes rendszerű koraavar tárgyfeliraton látjuk, ahol a szavakat még kínai piktoqramokkal, de a toldalékokat a ligatúrásan hozzájuk kapcsolt, kínai piktoqramokból első fokozaton nyelvünkön képzett betűkkel látjuk. Ez nyelvünk első igazolható jelenléte a Kárpát-medencében! Miként 'magyar' népvnevünk is a kínai MA (ló) szó főnévi képzésű származéka.”

Szekeres István hozzászólására **Török Tibor 2019. 11. 20-**ai levelében válaszolt. Felhívta a figyelmet arra, hogy a Szekeres István modellje ellentmond a Kárpát-medencei nyelveredet modellnek. Az teljességgel kizárható, hogy a hunok nyelve ugyanaz lehetett, amit a bejövételükkor vagy korábban már itt beszéltek. Ő egyelőre nem tudja a választ, de valószínűleg senki más sem. Egyelőre annyi tűnik biztosnak, hogy Árpádék már itt találták a nyelvet, és köztük is lehettek magyarul beszélő csoportok. A nyelvtudomány eddigi eredményeiből az tűnik legvalószínűbbnek, hogy a magyar nyelv keletről érkezett ide a népvándorlás korában, leghamarabb a szkíták-szarmatákkal, legkésőbb az avarokkal.

Ez az elgondolás azt feltételezi, hogy a Kárpát-medencét fokozatosan népesítették be keletről érkező népek. Így Árpád népe itt már magyarul beszélő népekkel találkozhatott. Itt visszaköszön László Gyula egykori elgondolása az ál-avar népességről.

Mivel több szálon futott a vita, történetesen genetikai és nyelvészeti síkon, így a hozzászólások sem mindig egymást követő témában érkeztek. **Én 2019. 11. 20-**ai levelemben a finn-ugor

eredeztetés elvetése mellett érveltem. Úgy véltem, hogy jó volna végre elfelejteni a finnugor elméletet. Ez köti gúzsba a nyelvészeti és egyéb eredetkutatásunkat. Már László Gyula kimutatta, hogy az erdő öv határa nem ott volt, ahol feltételezték. Ahol a pollenanalízis szerint volt, ott nem éltek az őseink. De hiányzik a finnugor ősnép régészeti alapja is. Arról nem beszélve, hogy teljesen más kultúrájú népekről beszélünk. Kodály Zoltán szerint, minden nép megőrzi dallamvilágát. Szerinte a magyar és finnugor dallamvilág köszönő viszonyban sincs egymással. László Gyula veti fel a központi nyelvtől való távolság alapján történő nyelvátadást. Eszerint a magyar fő-, avagy alap-nyelv, és ebből kerülnek át szavak, kifejezések az alacsonyabb kultúrájú, elmaradottabb népekhez. Tudom, a finnugor nyelvészetnek hatalmas irodalma van. Kiváló a nyelvhasznulási elmélet. De semmi megfogható alapja, mivel hiányoznak a finnugor nyelvemlékek. Ezek hiányában pedig bárki bármit kitalálhat. A finnugor elmélet teljesen ellentétes népünk saját mondavilágával és eredetmítoszaival. Amíg nem tudunk átlépni a finnugor ködfüggönyön, addig nem fogjuk megismerni népünk őstörténeti múltját. Talán nem véletlen, hogy a finnugor elméletet számos finn oktatási intézményben, mint elavult, idejét múlt elméletet emlegetik. Talán ők már átlátnak a mindent elhomályosító ködfüggönyön. Ha valaki megnézi az orosz és kazah tudományos munkákat a sztyeppe világáról, akkor rá kell jönnie arra, hogy mekkora nyelvi és etnikai keveredés ment ott végre évezredekken keresztül. Csak nagy létszámú népesség hagyhatta ott etnikai és nyelvi nyomát. A finnugor népesség pedig még a középkorban is elhanyagolható, halász-vadász társaság. Hiányzik a finnugor népesség ahhoz, hogy nyomot hagyhatott volna a sztyeppei népek világában. A magyar egy egyedülálló nyelv, ami hatalmas népességet tételez fel, ami magas kultúrával bír. Ha nem így lett volna, a magyar nyelv elveszett volna. Hiszen hány nép vesztette el nyelvét, pl. bolgár, jász, kun stb. Létezik tehát a nyelvcseré, de népünk nyelve fennmaradt. Tehát nagy létszámú népességet kell keresnünk. Itt természetesen a klasszikus finnugor elméletre gondoltam, és nem az ugor, de nem finn, hanem a hettita kor előtti elméletre.

Levelemre **Szekeres István** reagált először, **2019. 11. 20**-ai levelében, hogy nekem a választ (válaszokat) már 2008-as könyvében leírta, de a budakalászi áprilisi, 31. Magyar Őstörténeti Találkozó nagyrendezvényünkre készített, „Uráli, nemeket jelölő fejszimbólumok ...” c. tanulmányában ismét összefoglalta az eredeti finnugornak nevezett eredeti nyelvcsalád alkotóinak nemeket jelölő fejszimbólumokkal igazolt szétvándorlását a mai Finnországtól az ó-kínai szomszédságig, amely keletre valóban csak egy erős katonai, és más népeket asszimiláló képességgel mehetett csak végbe. S ott a magyar > Megyer nevet is adatok csoportjaival igazolva levezette.

Nagy kár, hogy Szekeres István a hozzászólásához nem mellékelte legalább kivonatossan az általa feltételezett eredeti finnugor nyelvcsalád kiterjedését, alapjait. Nem vagyok biztos abban, hogy nem egy harmadik finn-ugor elmélettel állunk-e szemben. A fenti eredeti finnugor nyelvcsaládról Szekeres Istvánon kívül kevesen beszélnek.

A nyelvészeti kérdéshez **Török Tibor** két **2019. 11. 21**-ei levelében is hozzászólt. Szerinte a finnugor, török és mongol nyelvi kapcsolatokat tudományosan igazolták. A finnugor kapcsolat tagadhatatlan, nagyszámú nyelvész többféle eszközzel igazolta, nincs nyelvész, aki ezt tagadná, beleértve Maráczt Lászlót és Angela Marcantoniot. Ők csak az altáji török-mongol vonalat látják erősebbnek, de az is keleti. Nyelvészeti szinten csak az a kérdés merülhet fel, hogy mekkora a finnugor elem súlya, és az hogyan viszonyul az altáji elemhez. Az összes többi nyelvészeti teória tudományon kívüli. Elismeri, hogy mondja ezt kívülállóként, mint aki nem ért a nyelvészethez.

Sipos György 2019. 11. 20-ai levelében azt kérdezte, hogy milyen nyelvtudományi eredmények valószínűsítik, hogy a magyar nyelv keletről került a Kárpát medencébe? Az etruszokkal való írás-nyelv kapcsolat hogyan illeszthető ide?

Haraszti Zsuzsanna 2019. 11. 19-ei levelében – mint láttuk – **Török Tibor** kutatási eredményeit külső forrásra való hivatkozással erősítette meg, **Grover S. Krantz** *Az európai nyelvek földrajzi kialakulása, c. könyvéből vett idézettel. Ha megnézzük a hozzászólás második részét, akkor ismerte a Kárpát-medence történetét, a nyelvi asszimiláció igen is jelen volt. Lásd a kunok, jászok, besenyők magyar nyelvre térését. Árpád honfoglalóiról is tudott, hogy kétnyelvűek voltak,*

de már a XIV. századra feltételezhető, hogy a honfoglalás kori kétnyelvűségünk megszűnt. De ugyanígy asszimilálódott sok betelepült germán is. És ekkor még nem beszéltünk a szláv nyelvű csoportok feltételezett nyelv váltásáról. Lásd például a szlovákok máig meglévő identitásavarát.

Oláh Zoltán 2019. 11. 21-ei első levelével egy már régóta felvetett teóriát hozott be a vitába. Eszerint nyelvünknek jelentős mezopotámiai kulturális gyökerei vannak. Erről már az 1980-as évek elején sokat hallottam az iglói származású nyelvésztől, Anderlik Andrástól, aki egyébként a szláv nyelvek kutatója és fordító-tolmácsa volt. Régészeti feltételezhető egy jelentős sumer kiáramlás a Kaukázus irányába. Így ha etnikai nem is, de kulturális áthagyományozás elképzelhető. Ehhez viszont fel kell tételezni, a magyarság huzamosabb jelenlétét a Kaukázus vidékén. Ennek eldöntésében talán segíthetnének az eddig alig tanulmányozott örmény források. Jómagam hajlok arra, hogy a magyar nyelv a Kaukázus vidékén alakult ki. Népünk egyik része innét vándorolt északi irányba, ahol találkozott a keletről érkező türk, szkíta, hun népekkel. A magyarságot én a vérszerződéstől tekintem egy népnek, míg előtte minimum két-három történelmi főágat képelem el. Ezek egyesültek Etelköz–Levédiában a vérszerződés által. Szerintem a magyarság egyik ága a Kaukázus, másik ága a szkíta vonal, míg harmadik ága a keleti türk irány. Hogy ezek térben és időben mikor találkoztak, hogy hatottak egymásra, annak kiderítése a történelemtudomány és egyéb tudományterületek feladata. De, hogy előrébb lehessen lépni, fel kell adni az Urál vidéki klasszikus finn-ugor elméletet. Népünk eredet kutatását teljesen új alapokra kellene helyezni. Tehát én történészként vitatkozom Szekeres István kutatásaival. Talán a genetikai kutatások adhatnak egyfajta áttörést, és e tudományág fejlődéséről szólt Török Tibor 2019. 11. 15-ei levelében: az archeogenetikában az elkövetkező években áttörések várhatók.

Török Tibor összefoglalása támogatja a korábban felvetett, kevert népességű Árpád vezette honfoglalók frissen kialakult szövetségét. Pontusz vidéke pedig kapcsolódó terület a Kaukázus-hoz. Innét valóban elképzelhető magyarul beszélő népcsoportok folyamatos beáramlása a Kárpát-medencébe. Mivel a bolgárok példáján kézzelfoghatóan látható, hogy a nők adták tovább a nyelvet, szerintem a Kárpát-medencei női sírokat kellene leginkább származás tekintetében genetikailag megvizsgálni a kérdés eldöntéséhez. Különösen Árpád honfoglalásának időszakában. Árpád, egy harcos csoport élén érkezett. Ezt a nézetet támogathatja a honfoglalás gyors katonai sikere, illetve a Magna Hungáriában maradt népesség jelenléte. Szerintem azonban Árpáddal jelentős köznép is érkezhettek hazánkba, noha a honfoglalók száma mindmáig vita kérdése.

A nyelvészeti kérdéshez szólt hozzá Bérczi Szaniszló 2019. 11. 19-ei levelében. Ő felvetette, hogy kár, hogy nem létezik valódi nyelvfejlődéstörténeti törzsfá. Fricskát dobva ezzel a megjegyzéssel a nyelvészek felé. Ez bennem felveti kérdést, hogy a mai nyelvek egy helyen alakultak-e ki, vagy több helyen. Ugyanazt a „beszédet” használta-e a Homo erectus, a neandervölgyi, vagy épp a pekingi ember. Persze nagy kérdés, hogy mikortól beszélhetünk emberi nyelvekről. Az ausztrál őslakosok nyelvéből kiindulva, szerintem a mai nyelvek különböző helyeken alakultak ki, és csak a népesség, fajok keveredése által vált eggyé. Ezért nehéz egy nyelvfejlődési törzsfát felállítani, kivéve a már kései nyelvi állapotokat. Például latin, szláv stb. nyelveket. Ráadásul írott források hiányában nehéz a dolga annak, aki nyelvészeti törzsfát kíván felállítani. És akkor még nem beszéltünk a beszélt nyelv hanganyagának hiányáról, avagy a holt nyelvek hiányzó hangzóvilágáról. Mert ugye a nyelveket nem csak írták, hanem beszélték is. És itt sajnós a hangzóváltozások gyakran vezetnek zsákutcába, lásd épp a finn-ugor nyelvek terén. A nyelvészet egyik hiánya például, hogy igazából mindmáig alig ismerjük a sumérok nyelvét.

Bérci Szaniszló utóbb, 2019. 11. 19-ei levelében kibontotta, hogy mi áll a megjegyzése mögött: Valódi nyelvfejlődéstörténeti törzsfán dolgozik. Oláh Zoltán munkássága nyomán formálódik az az utolsó 8000 év történelme, de az indoeurópai nyelvészettel összekuszálva. Hiába van tengernyi pontos adatirodalom a régésztől kezdve bármiről, ha a rendező szál kusza. Az utolsó 8000 év történelmében igen kicsi a nyelvfejlődés szerepe. Az indoeurópai nyelvi irodalom csak a felülről való bontását tartalmazza a nyelveknek. Hiába van tengernyi indoeurópai hivatkozás az adattóban, ha az a visszabontásos rendszer hibás eredményeket ad. Ő Gray, R. D.–Atkinson,

Q. D.–Greenhill, S. J.: Language evolution and human history: what a difference a date makes (Philos Trans R Soc Lond B Biol Sci. 2011 April 12; 366, [1567]: pp. 1090-1100.) c. cikkét már 2013-ban is hivatkozta. Továbbra is a Cser–Darait ajánlja vezérfonalul, annak is, aki Oláh Zoltán programját választja. Ő marad a valódi nyelvfejlődéstörténet és nyelvrendszertan kutatása mellett, amiből már sok elérhető az érdeklődők számára.

Amikor **2019. 11. 21**-ei levelében a nyelvészeti kérdéshez **Török Tibor** is hozzászólt, hangsúlyozta, hogy a finnugor elméletet nem szabad elfelejteni, mert attól még, hogy a manysik–hantik átvették a magyarok nyelvének egy részét, a kapcsolat valódi, és kijelöli azt a földrajzi régiót ahol elődeink egykor éltek. Ő sem nagy híve a finnugor nyelvészethez, de ismételten felhívja a figyelmet arra, hogy kívülről NEM LEHETSÉGES egy tudományterület irányát befolyásolni. Ezt sajnos csak nyelvészek tehetik meg és pont. Tudomásul kell venni, hogy ez nem magyar nyelvész elmélet, hanem nemzetközi. Amerikától Afrikáig senki nem vonja kétségbe. Az, hogy finomítani kellene nyilvánvaló.

Az együtt gondolkodás egyik nehézségére mutatott rá Török Tibor. Másképp gondolkodnak a történészek, a genetikusok és a nyelvészek. Ráadásul mind hozzák magukkal saját tudományáguk múltját, amin nagyon nehéz változtatni. Hogy mennyire elfogadott a finn-ugor elmélet, az már kérdéses. Ha jól tudom, akkor épp a finn oktatásban vonják kétségbe a finn és magyar nyelv és nép rokonságát.

Oláh Zoltán 2019. 11. 21-ei levelében folytatta a nyelvészeti vitát. Itt vitatja a korábbi kommentáromban írt, több helyen kialakult emberi beszéd létjogosultságát. Szerinte valójában nincs több nyelv csak egy gyökérszerű, a hangfoglaló népesség anyanyelv technológiája, amelyet a Kárpát-medencéből családostól kirajzók terjesztettek el. Annak valószínűségét, hogy az emberi beszéd többször, több helyen jött volna létre, lassan ki lehet zárni archeogenetikai téridőben szintetizált archeogenetikai térképekkel. Ráadásul az egynyelvűséget még a bibliában, Babel után sem sikerült meghamisítani. A mai magyar nyelv ugor, de nem obi vagy finn, hanem hettita, az egyetlen korábban az egész termékeny félhold területén kiterjedt/beszélt, és máig fennmaradt 1-3 értelemmel bíró, mintegy 2200 etimon-szótárból, szóbokrokat építő agglutináló világnyelv a mai magyar is, ahogyan az előde az etruszk-kelta, breton, baszk-hun, az (H)ispánok, katalánok nyelve, hiszen a lovaspásztorokat két dolog állította csak meg: vagy az asszonyok vagy a tenger! Russell Gray ebből az „utolsó mohikánok nyelvéből”, a hettitából (ld. HITTITE) vezeti le, 2003-tól napjainkig finomítva az indoeurópai nyelvhasadás családfáját, amelyen sem az etruszk, sem a hun, sem a magyar nyelvtechnológia nem szerepelhet, hiszen az *ab originális* ön-javító nyelvtechnológiát követi máig, és nem a gyorsan avuló/indoeurópai-memoriter nyelveket (ld. Grandpierre A. számításai), amelyek megállapodás alapján hajlítgatják a jelentést, az etimont többször eltemetve a szótáraikban listázott szavak közepén, majd fragmentálódással amortizálódás útján kikopva a hétköznapi használatból. További részletekre ajánlja:

Oláh Zoltán etruszkok - <https://www.youtube.com/watch?v=M49OozEFgK8>

Mario Alinei - <https://www.youtube.com/watch?v=fGLctziOc3w>

Alinei- <http://s155239215.onlinehome.us/turkic/34Etruscans/EtruscanAndHungarianEn.htm>

És ide tette az *5. ábrát*.

És hozzátette még: Bár Török Tiborral ellentétben Alinei összehasonlító nyelvészként igazolt, de számítógép nélküli tudományos módszertannal kutatta egész életén át az IE (indoeurópai) nyelveket és lehetséges eredetüket, mégis unortodox módon a magyar–etruszk nyelvrokonságban vélte felfedezni az igazságot. Sőt, finnugor nézetekből kiindulva mégis tudott újat mondani, de ezt a megélhetési nyelvészek nem vették jó néven Tőle. Am mégis megírta részletesen a nyelvészeti összehasonlításainak szintézisét az *Ósi kapocs. A magyar-etruszk nyelvrokonság* (Allprint, Budapest, 2005.) című könyvében. Ezt idézte tőle: „*A magyar embereket tanulmányaim révén ismertem meg, és megdöbbentett kreativitásuk, intelligenciájuk, valamint különleges képességeik, amelyek ugyancsak tükröződnek nyelvükben és kultúrájukban. Azt a felfedezésemet, hogy a mai magyarok azon kurgános temetkezésű népek örökösei, akik Magyarországot a bronzkorban*

árasztották el, és örökösei az ősi etruszk civilizáció megalapítóinak, a hivatalos tudomány még nem fogadta el. Ám nincs kétségem afelől, hogy végül el kell fogadnia, és a magyarokat el fogják ismerni, mint a bronz- és vaskori Európa egyik legeredetibb és legjelentősebb civilizációjának megalapítóit.”

És ide tette a 8. ábrát.

Oláh Zoltán értelmezése szerint a magyar nyelv a Kárpát-medencében alakult ki, és innét áramlott szét a környező területre. Eszerint a hettita–sumer térségbe a nyelv a Kárpát-medencéből került át, és nem fordítva, mint sokan feltételezik. Ehhez viszont ki kellene tudni mutatni a Kárpát-medencében Kr. e. 10-12 ezer évvel élt jelentősebb népességet, ami ráadásul magas kultúrával is birt. Én ilyen népességről nem tudok, noha a Kárpát-medence már kb. 35 000 évvel ezelőtt lakott hely volt. A Bibliára mint tudományos forrásra hivatkozni ez esetben szerintem helytelen dolog. Ráadásul megint felvetődik a kérdés, genetika és nyelv nem biztos, hogy átfedi egymást, pláne, ha fogalmunk sincs milyen nyelven beszéltek az itt élő ősi kultúrák pl. Szeletea, aurignaci, gravetti kultúrák népei. Hiszen ők semmiféle nyelvemléket nem hagytak hátra! Viszont Mario Alinei egy újabb származáselméletet vezet be. Ez az etruszk–magyar származás- és nyelvelmélet. Szerinte az etruszkok kb. a Kr. e 9. században tűnnek fel. Ők vándorolnának be a Kárpát-medencébe. Csakhogy ez már kései időpont ahhoz, hogy innét kerüljön át a kultúra a mezopotámiai térségbe. Az etruszk-magyar elméletet igen kevesen fogadják el.

Török Tibor 2019. 11. 21-ei második levelében még azt is kifejtette, hogy a magyar nyelv-történet inkább érintkezésekre alapszik, minden nyelvnek van egy magva, és nyilván – főleg közép-ázsiai sztyeppe területen – sokat érintkezett más nyelvekkel. És az obi-ugor–vogul–magyar kapcsolatokat jellemzően ilyen nyelvi kapcsolatoknak tekinti. Az obi-ugor jellemzően paleo-szibériai nyelv, de érintkeztek olyan népekkel, amelyek a magyarhoz közel álló nyelvet beszéltek. Vagyis a finnugor nyelvi kapcsolatot nem tagadja, csak a jelentőségét másként látja.

Sipos György 2019. 11. 20-ai második levelében megjegyezte, hogy az etruszk témához nem kell feltétlen tudományosnak lenni, mert a laikus is látja a hasonlóságot. Ha pedig van kapcsolat akkor sokkal inkább vissza kell menni az időben és el lehet felejteni a „nagy népvándorlási” időszakot. Sipos hivatkozik Maráczy László írására: <https://www.magyaridok.hu/kultura/lehet-magyarul-gondolkodni-2-1161334/>.

Oláh Zoltán 2019. 11. 21-ei első leveléhez hozzáfűzte még, hogy minden, a számítógép operációs-, a DNS kémiai- nem különben az ember által beszélt vagy írott nyelv mono-filetikus, EGY-gyökerű/fraktálszerű/öntörvényű, és ezért nem is lehet utólag „belepiszkálni” a nyelvépítési algoritmusokba legfeljebb átnevezni (pl. latin – ki is halt!). Ahogyan pl. a számítógépes operációs rendszereknél tisztán nyomon követhető, erre ma is van élő analógia. Nem utolsó sorban épp ezért kellene olyan innovatív számítógépes adaptációk/változtatások, amelyek a DNS-összehasonlító nyelvészeti algoritmusainkat természetes nyelvek összehasonlítására a mostani próbálkozásoknál is jobb alkalmazott nyelvészeti eszközökké fejlesztik (pl. l/r, k/h/g "köhögő"-mutációs szabályok stb. kezelése).

Bérczi Szaniszló vitte tovább a vita fonalát **2019. 11. 21**-ei első levelében, fizikus létere pontos beszédet kérve. Azaz a finnugor elmélet az indoeurópai elmélet leágaztatása. Benne a változás: a mozgásegyenlet a hangváltozás törvénye. A finnugor és indoeurópai elméletek lényege az, hogy a mai kész nyelveket szerkezetükben visszabontották. A visszabontás során a hang-változásokat figyelték, nem az állandóságokat. Ezzel az utóbbi ca. 8000 éves nyelvi átalakulásokat modellezték, s e modellel készítették nyelvi osztályozást. Persze ez hibás, hiszen nem veszi figyelembe azt az evolúciós folyamatot, amely a nyelv kialakulása és fejlődése szempontjából 100 000 éves léptékű. Ezért bármi, amit a 8000 évre szóló modellel hasonlítanak össze, hibás, ha a 100 000 éves léptékű folyamatról van szó. Hiába egyezik meg a világ és a külföldi szakirodalom a finnugor és indoeurópai dolgokban, az téves, amikor a 100 000 éves léptékű folyamatra vetítik. Az ember életét sem lehet az utolsó két, betegágyban eltöltött hónapja alapján

rekonstruálni. A valódi nyelvfejlődés modell, amely a kezdetektől indulva értelmezi a mai világot, még várat magára.

Haraszti Zsuzsanna hozzászolt ehhez a **2019. 11. 21**-ei levelében. Szerinte a nyelvészet körüli vita is mutatja, hogy a magyar őstörténet, sőt a népek eredete is túl szorosan kötődik a nyelvészethez. Nem nyelvészként csak leegyszerűsítve tudja megközelíteni. Eleinte indogermán nyelvcsaládokról tanultunk, nem véletlenül! A nyelvtudomány az egyetlen, a tudományok között, amelynek rögzített know-how-ja van, hogy milyen elvek alapján, hogyan kell a nyelveket kutatni: etalon a német nyelvre alapozott összehasonlítási módszer. Angela Mercantonio tökéletesen beszél magyarul, de még ő sem említi könyvében a ragozó és toldalékoló (agglutináló vagy flektáló stb.) megkülönböztetéseket. Hivatalos nyelvész nem beszél Czuczor-Fogarasi csodálatos szótáráról, szómagyarázatairól, pláne a magyar gyök-rendszeréről. Pedig fontosságát mutatja, hogy Goldziher Ignác is kereste írásában: Adalékok a sémi gyöknyomozáshoz (1896).

Egyetértve Török Tiborral, a finnugor nyelvrokonság nem vitatható, mind agglutináló nyelv, ide számítva elődeit: sumer, etruszk, baszk, koreai, japán stb. A genetika sokévi hallgatás után végre zöld utat nyert és a többi tudományág, régészet, antropológia, vallástörténet, helytörténeti nyelvészet, zene stb. eredményeivel együtt fogja kirajzolni, kik is vagyunk mi magyarok. Azért a genetikának is van Achilles-sarka, a mintavétel! Az archeogenetika is nagyban támaszkodik a régészet elfogulatlanságára. Szép jövőt várok az ősi hegyek-folyók-helységnevek nyelvi kutatásában – bár a finnugristák már ezt is előre diszkvalifikálták (Janhunén).

Bérczi Szaniszló vette vissza a szót **2019. 11. 21**-ei második levelével. Szerinte hibás az időlépték. A mai modellek az elmúlt néhány ezer év léptékén vett nyelvi modellen alapulnak. De a beszéd, ősi állapotától tekintve, legalább 100 000 éves időléptékű folyamat eredménye. Persze, a végét tisztázni is már eredmény (Alinei), de igazolni csak az evolúciós előzményekkel lehetne. Azt pedig minden szálon először a saját fejlődéstörténeten át lehet majd. Először kell a valódi – tehát hibás történeti értelmezéssel nem kavart – eseményszálakat rekonstruálni. Ezt meg lehetne tenni, ha lesz elég mérés, a DNS szálaikon is. Meg a csontanyagban, meg iparok kifejlődésén, tehát a régészetben stb. Valódi kell, hogy legyen, mert jelenleg pl. a Vértesszőlöst (az egész sorozatot) nem kezelik a valódi időskála szerint. A régészeti megnevezések is félrevezetőek, mert műveltségeket, amik korábban már föl vannak tárva máshol, nem az első lelőhelyről nevezik el. Az indoeurópai/finnugor szál is csak egy 8000 éves eseményszál, de addig még ezt sem lehet illesztésre használni, amíg a többi szál föl nem sorakozik mellé.

Költő László **2019. 11. 21**-ei levelében válaszolt Bérczi Szaniszló felvetésére a régészeti kultúrák elnevezése ügyében. Az lett a szokás, hogy az etnikumokhoz (még) nem köthető régészeti kultúrákat alapvetően az első lelőhelyről szokás elnevezni (kivéve, amikor nem... 😊). Ám ez az „első” nem a kultúra időrendileg első megjelenését jelenti, hanem az első felfedezett lelőhelyét. Amikor pedig más elnevezést kapnak, az valamilyen, a többitől megkülönböztető kulturális, technikai jellemző alapján történik: temetkezési szokás, edény-, eszköz-forma, technika, stb. Ezeknek sem etnikai, sem időrendi jelentése nincs önmagában. Az időrend a régészeti párhuzamok és a stratigráfia (rétegtan) alapján kialakuló relatív időrend, amelyet a természettudományos módszerek eredményei tesznek abszolúttá (a saját hibahatárait beszámítva, olykor a hibákat kommulálva).

Grandpierre Atilla **2019. 11. 21**-ei levelében Török Tibor mellett foglalt állást, mert igaz, hogy a tudományos élet manapság többnyire így működik, különösen azon szerzők esetében, akik sikeresek, elismertek szeretnének lenni. Érthető, mert ez szükséges a sikerhez, az elismeréshez, sőt egyáltalán állásunk, pályafutásunk biztosításához. Eközben jelentős és a nép számára rendkívül értékes felfedezéseket is tehetünk, erre jó példa Török Tibor és csapata. A sikernek azonban a mai világban többnyire bizonyos ára van, ha a szemléletünket is módosítja. A történelem- és tudomány-szemlélet alapvető jelentőségű, mert meghatározza kutatásaink útjának alapvető irányát. Szerinte alapvető kérdések merülnek fel, ha a mai világ működését tekintjük a tudományos tevékenységünkben irányadónak. Ezen az alapon egy politikus azt mondhatná, hogy

el kell fogadni, hogy a politikai pártok pénzből élnek, hogy pénzre megy ki a játék, tehát ehhez kell alkalmazkodni, ez az első szempont, minél több pénzre kell szert tenni, így működik a politika. Mi lenne akkor a néppel, ha minden politikus így gondolkodna? Bár nyugaton ez az általános, ez mégsem törvényszerű, és nekünk, magyaroknak más szempontok is elsődlegesek lehetnek. A tudományban elsődleges szempont lehet az igazság keresése, pontosabban, hogy a mai tudományos közmegegyezésen alapuló nézeteket is kritikával szemléljük, a legmélyebb megértés szándékával. S ha ezt az utat járjuk, mint én az *Ősi Magyarország* c. könyvem (genetika fejezetét Török Tibor lektorálta), akkor a valóság keresése az első szempont. A valóság viszont történetesen egy nagy egész. Az egyes népek történelmi valósága a népek életének folyama. A népek életfeltételei az őstörténelemben elsősorban természetföldrajzi feltételek. A népek történelme a népek életének története, s ennek az élet egyes területei csak következményei, megnyilvánulásai. Így a természetföldrajzi feltételek, az embertan, a genetika, a nyelv, a vallás, a régészet, a népzene kutatás, a népmesekutatás a valóságban szorosan összefüggnek, és *a valóságos történelem ezen tudományágak közötti összefüggésekből rajzolódik ki*. Ebből a szempontból az egyetlen tudományágra támaszkodás bármennyire is érthető, módszertani hibának tekinthető. A kép nem a részlete, hanem a részletek egysége. És Két idézettel zárta hozzászólását: „Óriási divat a szaktudományokba zárkózva védeni a gondolatnélküliséget... Divat dilettantizmusnak minősíteni olyan törekvéseket, amelyek azt próbálják megvalósítani, ami számunkra a legfontosabb lenne: hogy tudniillik a különböző szaktudományok, szakterületek, szakmák elzárkózottságát, elszigeteltségét leküzdjük.” (Tőkei Ferenc 1974). És: Az egyes tudományágak csak részleges ablakot nyitnak az őstörténelemre, és e szakterületek specialistái a többi szakterület szakértőinek eredményeit rendszerint figyelmen kívül hagyják. Ezért adódnak a látványos előrejutás számára különösen fényes távlatok, ha a különálló történetek összeszövésével egységes kép születik meg. Ennek egyik kulcseleme, hogy a régészeti és nyelvészeti adat-együttesek csakis a megfelelő körzetben, időszakban és a megfelelő ok, indok alapján kapcsolhatók össze, de akkor viszont rendkívül hatékonyak a begyökerezett mítoszok leküzdésében. (Paul Heggarty, David Beresford-Jones, 2009.)

Oláh Zoltán 2019. 11. 21-ei harmadik levelében furcsa evolúciós megjegyzést tett, reagálva Bérczi Szaniszló mondanivalójára. Eszerint nincs evolúció a földön, csak élet és beszédterek kitöltése a legjobb gyakorlatokkal/túlélőképességgel. Az evolúció látszatát az élő rendszerek összetettsége, a hibák és az ebből adódó önjavító képessége kelti. És ez igaz a nyelvekre is! Amely nyelvnek, beleértve a DNS-t is, nincs ilyen sajtóhiba/mutáció javító rendszere – az, ahogyan Szaniszló, de Grandpierre A. is említi, néhány száz év alatt avulni kezd, majd elveszti szókészletének javát, ahogyan az angol is ebbe az irányba „fejlődik” annak ellenére, hogy egyre többen beszélnek, de egyre sekélyesebbé válik. Marx ebben is tévedett a mennyiség még sem csap át minőségbe.

Erre a felvetésre elsőként **Sipos György 2021. 11. 21**-ei levelében válaszolt. Hogy de hát rendszerek specifikusan szelektálnak a jobb, gyakran közös, túlélő képességek kialakítására, enélkül nem lett volna szárazföldi élet, nem tűntek volna el pl. a karbonkor után a kőszentelepek sem. Rengeteg példa van. Ők most a Soproni Egyetemen épp ilyen témájú cikkeken dolgoznak, ahol az „evolúciós folyamat” tökéletesen azonosítható, nem véletlenszerű genomszintű változások lekövetésével. Nagyon jó eséllyel az élő környezethez történő tökéletes adaptációhoz is kellett illeszkednie, kialakulnia egy kommunikációs rendszernek és ennek részeként az „ősnyelvnek”, mindezek intuitív mélytudati gyökerekkel. Magát a beszédet és a mélytudati mezők kialakulását nyilvánvalóan a környezeti kihívások hozták létre, és ezek szoros interakcióban „evolúciós folyamat” részei. Nyilvánvaló, hogy az evolúció szónak mára már kialakult sematikus, mechanisztikus értelmezése. De azért ez a szó lefed nagyon finomhangolt epigenetikai szintű folyamatokat, amelyek például lefedhetik, hogy miért is lettek szép színesek a madarak. A humán fenotípus spektrumnak is van már egy nagyon finoman hangolt, leírás előtt álló „eszköztára”, ami a humángenetikát a közeljövőben látványosan előbbre fogja majd vinni. Teljes genomszintű

marker analízisekkel nagyon nagy potenciál nyílhat meg, mert akár nyelvi eszköz használati, szóhasználati tudatossági szintig is eljuthat a genomikai analízis. Tudja, ez utóbbi nem kevésbé merész állítás, de az ókorban sem tudták elképzelni, hogy valamikor lesz majd okostelefon.

Bérczi Szaniszló válasza **2019. 11. 22**-ei levelében érkezett: Az evolúciós modell összefoglalása az összetett rendszerek csoportjairól nyert ismeretek elrendezésének, s az összetett rendszerekről származó ismeretek régóta gyűltek. A modell alapozása 350 éve történt Nikolaus Steno által, aki a földtani axiómák első csoportját mondta ki (később Lyell, Smith és mások is.) Első nagy összefoglalását Darwin és Wallace végezte el, melynek lényege, hogy kőzettestek települési sorrendjével időben elrendezett állat és növényalakok leszármazási és leágazási sorba voltak illeszthetők. S idővel más tudományági összetett rendszerek belső szerkezeti hierarchiájának kiépülését is hozzá lehetett kapcsolni az eredetileg csak a megkövesedett alrendszerekből rekonstruált „törzsfához”. Az evolúciós gondolat fokozatosan terjedt ki a földtudományokon, az Univerzum evolúcióján át az ásványvilág evolúciójáig. E tudományágak az egymást követő eseménysorok, és a hozzájuk kapcsolódó belső hierarchikus szerkezetek összekapcsolásával, rendszerbe foglalásával fejlesztették. Az olyan sok szálon futó, összetett és hierarchikusan egymásra épülő rendszernek, mint az ember (akár a Kárpát-medencében, akár Euráziában, akár az egész Földtekén) fejlődéstörténetének az áttekintéséből az evolúciós modellt lehetetlen kihagyni. Ez a modellkutató generációk sorának erőfeszítését öntötte formába. Ha valaki ezt az egymáshoz sokszorosán illesztett gondolkodás-stratégiai rendszert, az evolúciós modellt kihagyja, mint Oláh Zoltán, az általa jelzett „adattavak” ismeretrendszeréből, akkor Bérczi azt nem érti, de nem is tud „olyanul” gondolkodni. Ő ugyanis megalapozottnak tartja és kutatásaival megerősítem azon tudományágak eredményeit, amelyekben az evolúciót, a szerkezeti hierarchiát, s e rendszereknek az illeszkedését látja. Az evolúciós modellhez egyedül a ma elfogadott nyelvészet nem illeszkedik, s azt is leírta már, hogy miért.

A gondolatsort **Török Tibor** vitte tovább szintén **2019. 11. 22**-ei levelében. Ő genetikusként, akinek kutatási területe most épp az emberi populációk vándorlása és keveredése az őskortól napjainkig, mélységesen megdöbben, amikor valaki biológusként, mint Oláh Zoltán, azt írja, hogy evolúció nincs is. Az összes genomelemző módszer, amelyeket ők használnak, a genetikai evolúció jelenségére épül. A molekuláris órákkal látják, milyen sebességgel ketyegnek a változások, s a bennünk lévő neandervölgyi gének eltérő szelekciójából látják, hogy melyik változat hasznos és ezért szelektálódott, és melyik káros, azért kiszelektálódott. Az Y- kromoszóma és a mitokondriális DNS filogenetikai leszármazásai vonalai a makro és mikro evolúció termékei. Az összes elemzés a csimpánzt használja legtávolabbi viszonyítási pontként, a az ember esetében a biológiai evolúció újabb csavarral egészül ki, amelyet kulturális evolúciónak nevezünk. A legtöbb emberi tulajdonság a biológiai-kulturális koevolúció terméke, amiről egyetemi kurzust vezet.

A gondolatfolyamhoz **2019. 11. 22**-ei levelével **Mesterházy Zsolt** is csatlakozott, aki azért szólalt meg, mert látta, van, aki a finnugorokat védi. És támadtak további észrevételei, mivel a beszélgetés ugyan a genetikai téma miatt alakult ki, de lassan jóval szélesebbé vált. **Teljes levelét lásd a VITA FOLYTATÁSA című résznek Az álláspontok kifejtése című fejezetében az e bekezdés elején lévő dátum alatt.**

Mesterházy Zsoltnak **Szekeres István** még az éjjel, **2019. 11. 23**-ai levelével válaszolt. **Teljes levelét lásd...**

Csuhák György **2019. 11. 23.** levelében megismételte álláspontját, hogy a történelem nem igazolja – egyelőre – genetikusok azon állítását, hogy Árpád honfoglaló népe, a Kárpát-medence akkori lakosságának csak 2-3-10 %-át tette ki. Nagy Kálmán könyvére hivatkozott, majd csatolta egyik kis írását arról, miként ítélnék meg minket a nagyvilágban, éppenséggel nemzetközi nevünk alapján. **Teljes levelét lásd...**

2019. 11. 23-ai levelével **Raig Mária Magdolna** vitte tovább a hun gondolatot. Miért nem tudatosítjuk a világban a HUN gyök eredetét? – tette fel a kérdést. **Teljes levelét lásd...**

2019. 11. 24-ei levelében Szekeres István az írástörténeti vonalat vitte tovább, és végre adott egy kis támpontot kutatási módszeréről azok számára is, akik nem olvasták könyveit. Leveléhez csatolta készülő írása bevezetőjét **Amikor „megszólatatnak” a régészeti leletek** címmel. **Teljes levelét lásd...**

Oláh Zoltán 2019. 11. 24-ei levelében az írástörténeti vonalhoz fűzött hozzá érdekes megjegyzést. A vitázók figyelmébe ajánlotta az egyik híres kőrovást, amelynek szövegével többen próbálkoztak korábban. Szerinte a használt ábécé hasonlósága vitathatatlan a székely-magyarral és a punnal. **Teljes levelét lásd...**

Oláh Zoltán itt az etruszk irányultságot kívánta erősíteni, majd **2019. 11. 25-ei** levelében a utalt korábbi nyelvfejlődéssel foglalkozó megjegyzésének 5. ábrájára, aztán a tudományterületek 7. ábráját ismételte meg, és új ábrát is közölt (31. ábra). **Teljes levelét lásd...**

Oláh Zoltán 2019. 11. 15-ei levele a nyelvészeti vitát összekötötte a DNS kutatások jelentőségével. Szerinte ahhoz, hogy a legújabb archeogenetikai eredményeket naprakészen szintetizálhassuk, olyan alakra kell hozni, hogy interdiszciplináris, ugyanakkor sokoldalúan visszakereshető, didaktikailag áttekinthető, oktatható formába hozhatók legyenek. **Teljes levelét lásd...**

Csihák György 2019. 11. 30-ai levelében megjegyezte, hogy szívesen venné, ha valaki (genetikus) kiállna amellett, hogy Árpád honfoglaló népe egy kis katona csapat (esetleg hozzátartozókkal) volt, ami a Kárpát-medence akkori lakosságának 1-4-10 százalékát tette ki. Ez csak akkor állhatna meg, ha az a lakosság akkor legalább ötmillió lett volna, ami biztosan nem lehetett. Ennek a kis katona csapatnak lenne a teljesítménye néhány évtized alatt egy háromezer kilométer átmérőjű birodalom megszervezése, amely 907-ben szétvert egy százezres sereget, két világbirodalmat százötven év alatt minden háborúban megvert, túlélte, néhol adófizetőjévé tett. A történelem egyetlen apostoli királysága lett és évszázadokon át fenntartotta az egyensúlyt Európa két szélé között. **Teljes levelét lásd...**

Csihák György hozzászólása igen elgondolkodtató. Népünk vagy itt élt már a Kárpát-medencében, például avar maradványként – bár róluk tudható, hogy régészeti nyomaik alapján alig páran élhették meg Árpád bejövetelét –, vagy pedig Árpád népe nem csak katonai elit, hanem jelentős köznép is. Ha Árpád népe nem csak katonai elit, hanem például Györffy György által feltételezett 600 ezer fős népesség, – amit a bizánci források is alátámaszthatnak – akkor nyelvünket nem a Kárpát-medencében találtuk, hanem valahol azon kívül. Ez nem zárja ki, hogy korábban egy erős katonai csoport, rátelepedett egy másik népességre. Hiszen a Hunor és Magor monda, igaz az alánok esetében, de arról szól, hogy foglalóink asszonyai gyakorta kerülhettek ki más népességből. És ne feledjük, hogy népünk a vérszerződéssel jött létre, ahol különböző népek gyűltek egybe. A Nyék és Megyer törzs „finn-ugor”, szerintem pedig magyar törzs, míg a Kürt-Gyarmat, Tarján, Jenő, Kér, Keszi türk eredetű törzs. Talán a Nyék és Megyer törzs volt a legnépesebb, de katonailag a türk törzsek dominálhattak. A kabarok szerintem szintén türk népesség lehetett. Levedi lehetett a magyarok vezére, aki átadta a hatalmat Árpádnak. A két népesség pedig szkíta módon, vérszerződés által vált eggyé. Tehát a köznép hozhatta a magyar nyelvet, míg a katonai elit a türk nyelvet. Mivel pedig a Nyék és Megyer törzs lehetett a legnépesebb, az ő nyelvük dominált végül. De nem akarom gondolataim senkire sem ráerőltetni.

Iménti gondolataimat **Oláh Zoltán 2019. 12. 01-jei** levele látatlanban is cáfolta hozzászólásával, minthogy szerinte a A DNS-nyelven írott bizonyítékokból épp a népesség szám becsülhető a legjobban. Török Tibor és munkatársai elsősorban abban szolgáltattak perdöntő genetikai bizonyítékot, hogy Árpád honfoglaló népe egy kis katona csapat (esetleg [ázsiai] hozzátartozókkal) volt, ami a Kárpát-medence akkori letelepedett földművelő lakosságának a 10%-át sem érte el. **Teljes levelét lásd...**

De szerintem a DNS vizsgálatok buktatója a vizsgált egyedszám. Mivel a Kárpát-medencében több kultúra is hamvasztásos temetkezést használt, illetve a népesség is igen alacsony volt, nem biztos, hogy a vizsgált egyedszám elégséges végső következtetések levonására. Korábban a vita folyamán felmerült, hogy igen csak vegyes népesség élt hazánkban Árpád korában.

Raig Mária Magdolna 2019. 12. 01-jei első levelében szólt hozzá a Kárpát-medence népeségi kérdéséhez, levelét Oláh Zoltánnak címezve. Kiemelem pár mondatát: „Néhány mostanában felmerült kérdésem: kik voltak azok az üldözött keresztények, akiknek sírhelyeinek száma a katakombákban sok millió? Szent István királyunk vajon miért éppen az első vértanú nevét vette fel? Stefano Rotondóban a freskók miért a keresztényüldözésről szólnak? Miért ajánlotta a népet a Szűzanya védelmébe? Annak van bizonyítéka, hogy a kereszténység tűz gyorsasággal elterjedt az egész Római Birodalom területén, a hunoknak is van régészeti nyoma Nyugaton is, de gót ókereszténységről tudtommal csak írásos emlékek vannak, amelyek akár utólag is készülhettek, mert minden csak másolatban van meg. Avarokat miért nem említették krónikásaink? Úgy vélem, legalább olyan fontos a történelemhamisítás, a közel 300 év ide-oda csúsztatott betoldásának tisztázása, mint a genetika. Ez csak párhuzamosan végezhető munka.” **Teljes levelét lásd...**

Igen érdekes gondolat a történelemhamisítás. Ez szerintem a 18-20 századra igaz is lehet sok esetben. De a kereszténység védelmére érkező magyarság elméletét a korabeli krónikák, szentek legendái pl. Cirill és Metód legendák, Szent Gellért élete, Sankt Galleni Évkönyvek, Ekkhard, Szt. Gallen-i története stb. nem támasztják alá a fenti elgondolást. Márpedig az Árpád-kori források még nem igen vádolhatók vallási téren történelemhamisítással. Uralkodói és hatalom-öröklési téren igen, lásd a pozsonyi csata emlékezetét, de vallási téren helytállóak.

Raig Mária Magdolna felvetésére **Oláh Zoltán** válaszolt **2019. 12. 01-**jei második levelében. **Teljes levelét lásd...**

Költő László szintén **2019. 12. 01-**jei levelével próbált lenyugvást hozni az egyre inkább elkalandozó régészeti–genetikai vitába, és jelezte, hogy szívesen részt venne az újonnan javasolt személyes találkozáson, mert érzése szerint kissé elfajult ez az „együtt gondolkodás”. **Teljes levelét lásd...**

Szekeres István 2019. 12. 01-jei levelében a vitafolyamot visszavezette a nyelvészeti kérdések területére. Leszögezte, hogy a nyelvészek által urálinak és finnugornak elnevezett nyelvlánc létezett, létezik. De a mai Mongólia területén és a kínai szomszédságban már nem, mert eljöttek onnan a hunok és az avarok. Ismét csatolta leveléhez az **Amikor „megszóllaltatnak” a régészeti leletek** című bevezető jellegű írását. **Teljes levelét lásd...**

Az uráli és finnugor nyelvlánc mai létezéséről szóló állítása, és hogy a mai Mongólia területén és a kínai szomszédságban már azért nem létezik e nyelvlánc, mert eljöttek onnan a hunok és az avarok, azt jelenti, hogy a finnugor és az uráli nyelvcsalád kapcsolódik a hun és az avar nyelvekhez. Sajnos azonban az avarokról mindmáig nem tudni, hogy milyen nyelven beszéltek, a hunokról viszont tudni, hogy türk nyelvcsaládba tartozott a nyelvük. De azt is lehet tudni, hogy a hun egy gyűjtőfogalom, amibe igen sok nép belefér. Elolvasva Szekeres István gondolatmenetét, számomra zavaró a finnugor nyelvcsalád elnevezés, mivel mást tartalmaz, mint amit a köztudatban ismerünk ezen elnevezés mögötti tartalomról. Tehát, már másodízben futunk bele a vita során úgy a finnugor elnevezésbe, hogy a mögött az elsődleges értelmezéshez képest, jelentős tartalmi változás van.

Csihák György 2019. 12. 01-jei első és második levelében kifogásolta, hogy se Szekeres István, se Oláh Zoltán nem adott választ az általa előző nap feltett kérdésre, hogy részt vennének-e a személyes találkozón. **Teljes levelét lásd ...**

Raig Mária Magdolna 2019. 12. 01-jei első levelében használta a hivatalos történetírás kifejezést. Erre válaszolt **Csihák György 2019. 12. 01-**jei harmadik levelében, hogy nincs olya, hogy „hivatalos történelem”. **Teljes levelüket lásd...**

Erre válaszul Raig Mária Magdolna 2019.12. 01-jei második levelében a tudományról közölt egy hosszabb eszmefuttatást, valamint szólt a magyar szó egyiptomi eredetéről, a genetikáról, a hun birodalomról, a magyar Szent Koronáról és a nefilimekről. **Teljes levelét lásd ...**

A nefilimek a héber Bibliából ismert lények, az „Isten fiai” és „emberek lányai”, akikre először Mózes I. 6:1-4-ben találunk utalást: „Lőn pedig, hogy az emberek sokasodni kezdének a Föld színén, és leányaik születének. És láták az Istennek fiai az emberek leányait, hogy szépek

azok, és vevének magoknak feleségeket mind azok közül, kiket megkedvelnek vala. És monda az Úr: Ne maradjon az én lelkem örökké az emberben, mivelhogy ő test; legyen életének ideje száz húsz esztendő. Az óriások valának a földön abban az időben, sőt még azután is, amikor az Isten fiai bemenének az emberek leányaihoz, és azok gyermekeket szülének nékik. Ezek ama hatalmasok, kik eleitől fogva híres-neves emberek voltak. Az óriások valának a földön abban az időben, sőt még azután is, mikor az Isten fiai bemenének az emberek leányaihoz, és azok gyermekeket szülének nékik. Ezek ama hatalmasok, kik eleitől fogva híres-neves emberek voltak.” A Károli Gáspár féle fordításban nincs direkt utalás a nefilimekre. Ez a fenti bibliai idézet kétértelmű: nem derül ki, hogy a nefilimek Isten fiai vagy az ő leszármazottaik.

Mint korábban írtam, én őstörténeti bizonyítékként a Bibliát nem tekintem megfelelő forrásnak. Ezért a nefilimektől való „származást” én a mesék világába utalom, bár ettől még lehet benne hinni. A magyar Szent Korona készítési módja körül is sok a legendás elem, az okoskodás. Lényegében annyi biztos, hogy egy egybefüggő, tehát nem utólag összeszerelt ötvösremekről beszélhetünk a Szent Korona esetében. Ezen a Szent Koronán utólag végeztek módosításokat. Készítésének kora pedig Szent István idejére tehető. Csomor Lajos: Magyarország Szent Koronája című könyve még a valóság talaján járt e téren. A későbbi könyve, az Ófelsége a Magyar Szent Korona viszont már a találgatások és legendák világába merül el. Ez a legendárium köszönt vissza a fenti hozzászólásban is.

Csihák György 2019. 12. 02-ai első levelében ismét a történelmi vonalat erősítette és feltételezte, hogy egyik genetikusunk sem olvasta Nagy Kálmán könyvét. [Teljes levelét lásd...](#)

Erre válaszolva **Török Tibor 2019. 12. 02-**ai levelében azt mondta, hogy olvasta, de nem találtam benne perdöntő bizonyítékot a „sokan voltak a honfoglalók” állítás mellett. [Teljes levelét lásd...](#)

Török Tibor e levelének utolsó mondata: „Jelenleg a legnagyobb felbontású genomikai vizsgálatokat végezzük, ebből jövő év végére sokkal többet fogunk tudni arról, hogy kik mikor hányan voltak.” Ha régészetileg alátámasztható a nagyszámú avar népesség a Kárpát-medencében a honfoglalás idején, akkor új távlatok nyílhatnak meg a magyarságtudomány előtt. Mivel az avarokat a kínaiak már leírták, mikor még határaik közelében éltek. De már László Gyula felvetette az avarok és ál-avarok kérdéskörét. Maguknak az avaroknak az etnikai összetétele is igen zavaros. Mivel feltehetőleg Kína határából indultak el a „szuanzsuan nép”, amíg eljutottak a Kárpát-medencébe, számos népet olvaszthattak magukba, hasonlóan a hunokhoz.

Csihák György 2018. 12. 03-ai levelében válaszolt Török Tibornak, felsorolva a nagy beköltöző létszám mellett érveket. [Teljes levelét lásd...](#)

Raig Mária Magdolna 2019. 12. 02-ai első levele genetika lehetőségeit feszegette. [Teljes levelét lásd...](#) **2019. 12. 02-**ai második levele pedig az időskála lehetséges csúsztatásairól szólt. [Teljes levelét lásd...](#)

Török Tibor 2019. 12. 03-ikái levelében azt válaszolt, hogy az Illig-féle elmélet már megvan cáfolva. [Teljes levelét lásd...](#)

Történészként nézve Illig elméletét, azt kell mondanom, hogy tele van csúsztatásokkal és nem veszi figyelembe például az írott anyagokat. Illig elméletét én a Da Vinci kódhoz teszem hasonlatossá. Tetszetős elmélet, de nem helytálló.

Raig Mária Magdolna 2019. 12. 03-ai levelében saját gondolatmenete mellett állt ki, mondván, „nem érdekelnek a cáfolatok egyszerű oknál fogva: megszámlálhatatlan bizonyítékom van a betoldásra”. [Teljes levelét lásd...](#)

Miközben **Raig Mária Magdolna a 2019. 12. 13-**ai levelében a tudományoskodó okoskodókról, **Bérczi Szaniszló 2019. 12. 13-**ai levelében megkérte őt, hogy „ne jöjjön el a ZMTE történelemről szóló beszélgetésére 2019. december 17-én”. Amire **Raig Mária Magdolna 2019. 12. 13-**ai második levelében nevetségesnek mondta a letiltást, mert korábban már jelezte, nem tud elmenni. [Teljes levelüket lásd...](#)

Ezen levéllel le is zárhattuk volna Raig Mária Magdolna hosszú hozzászólásainak sorát, de Csihák György kérte, hogy még két hozzászólásának adjunk helyet.

Oláh Zoltán 2019. 12. 03-ai levelében hozzászolt az Illig-kérdéshez. „Az Illig-iskolát ugyancsak nem lehet lesöpörni 14C ide-vagy oda, mert politikai és nem természettudományi szempontok vezérelték a történelemírást. Mi nem akarunk leírói lenni megtörtént vagy meg nem történt eseményeknek. Mi azt szeretnénk megérteni és tanítani: Mi történik a magyarsággal, és miért? [Teljes levelét lásd...](#)

Tamási Krisztina 2019. 12. 03-ai levelében érdekes mellékletet csatolt a beszélgetés fonálához. [Teljes levelét lásd...](#)

Oláh Zoltán 2019. 12. 03-ai levelében „egy apró helyesbítést” tett iráni eredetünkhöz. [Teljes levelét lásd...](#)

Raig Mária Magdolna 2019. 12. 03-ai levelében a **NÉGY ELEM** gondolatkörre igen hevesen reagált. [Teljes levelét lásd...](#)

Timaru-Kast Sándor 2019. 12. 03-ai levelében szintén hozzászolt a „NÉGY ELEM” című íráshoz. [Teljes levelét lásd...](#)

Bérczi Szaniszló 2019. 12. 03-ai levelében Oláh Zoltán egyik felvetésére reagált: „Az evolúció nem az, aminek O. Z. megnevezi. Az evolúció egy mozgásforma, amely összetett rendszerek változásait írja le.” [Teljes levelét lásd...](#)

Török Tibor 2019. 12. 04-ei levelében Genetikai összefoglalóval rukkolt ki. Összefoglalta, amit ma a genetikai, történeti, régészeti és nyelvi adatok alapján lát. Azaz hogy hogyan illeszthetők a honfoglalók genetikai adatai az eddigi történeti képbe? [Teljes levelét lásd...](#)

Erre **Timaru-Kast Sándor 2019. 12.10-**ei levelében Azt írta: „Török Tibor úr csodás írást közölt. Ez azért bővölt el engem annyira, mert igazamat bizonyítja a genetika módszerével. Harminc éve fűjöm, hogy magyar (szkíta) műveltség, nyelv, és most már bizonyítottan gének is vándoroltak Nyugat-Európa felé. És vajon kik lehettek a „hordozók”, az „átadó”? Hát nyilván a keltek! Esetleg, kisebb mértékben, még az etruszkok is.” [Teljes levelét lásd...](#)

Csihák György 2019. 12. 04-ei levelében köszönte Török Tibor értékes összefoglalóját és a példaértékű közreműködését, **2019. 12. 06-**ai levelében viszont kifogásolta, hogy forrásai között nem szerepel hadtörténész, de ameddig az ő munkájukat a genetikusok nem tudják munkájukkal összhangba hozni, addig a nyitott helyzet fönmarad. [Teljes levelét lásd...](#)

Bérczi Szaniszló is reagált **2019. 12. 04-**ei levelével a szerinte részletes összefoglalásra, de mintaértékűnek tekintette a saját kutatás 5 perces bemutatásához. De a történeti és nyelvi szálát hiányolta, amihez a kaukázusi kapcsolatot adó rováskronikákat ajánlotta Mandics György kutatásaiból és a rendszerszemléletű nyelvi modellt. [Teljes levelét lásd...](#)

A jubiláló EMI-táborban Mandics György nyitotta meg a történelmi előadások sorát a magyar rováskronikákról szóló kutatásainak ismertetésével.¹⁸⁵ A Somogyi-gyűjteményként ismert rovás emlékek – amelyek hitelességéről heves vita zajlik – a magyar nép eredetére, a honfoglalás korára, illetve középkori történetére vonatkozóan tartalmaznak érdekes felvetéseket. Az író 1981 óta foglalkoztatja a rovott krónikák története. Eleinte a Bánátban, majd Szegeden is folytatott kutatásokat, ahol 164 db rovásírással írt versszöveget talált, és ezek közül 125-126 teljesen eltérő kontextusban íródott. Az 1760-as évekből származó, rovás emlékekről szóló levelezésekre is ugyanígy bukkant rá. 1871-ből már egy név szerint ismert forrás, Somogyi Antal révén vannak ismereteink a rovásírásról. A Somogyi-gyűjteményből, amely 1890-ben 11 kötetet tett ki, később szótár is készült. Ezek az írásos források olyan érdekességeket tartalmaznak, mint például a magyar ősapára való utalás, akit Kám néven említenek (erre van latin betűs történelmi forrás is Hunyadi Mátyás korából).

¹⁸⁵ Erdélyi Magyar Ifjak 15. nyári tábora, Gyergyószentmiklós, 2019. augusztus 7. <https://eszm.ro/2019/08/08/kezdetet-vette-a-15-emi-tabor-gyergyoszentmikloson/> – A szerk.

A Kus névre szintén van korabeli latin, görög, arab, örmény írásos forrás; legrészletesebben utóbbi nyelvű források beszélnek a kusitákról, akik a latin és a rovás források szerint is vízben szegény, meleg, száraz vidéken éltek, amit az utólagos kutatások Kazahsztán vagy a Dél-Kaukázus vidékeként azonosítottak. A hun népmozgás a 4. században a mai Kirgizisztán, Belső-Ázsia területéről sodorta át a kusitákat a mai Kazahsztán vagy inkább a Dél-Kaukázus vidékére. A kusiták, azaz a rováskronikák szerint a korai magyarok a 4. századtól feltételezhetően a 7-8. századig éltek a Dél-Kaukázusban, hozzávetőleg a mai Azerbajdzsán és Grúzia területén. A rováskronikákból sok részletre fény derül őseink ezen éveiről. Az előadó kiemelte például a szőlőtermesztés és egyéb mezőgazdasági ágak elterjedtségére utaló számtalan adatot. Az említett krónikák szerint a korai magyarok Szava szavárd királynő hatására, egy háború során hagyták el a Kaukázus déli felét, és átkelvéen ezen magashegységen, a Kaukázus északi részén éltek tovább. Itt egy Madzsarváros nevű hatalmas település volt ismeretes 1100 körül, amelynek a vezetősége egy Gyertyán nevű király vezetésével több követet küldött a római pápához, hogy küldjenek főpapot számukra. Egy főpap el is indult, de amire elért volna a korai magyarok ezen területére, addigra a mongolok inváziója a 8. század elején teljesen megsemmisítette a volgai Bolgár-Magyarországot, amelynek a létét nem csak a rováskronikák bizonyítják. A rováskronikák további részei Álmos és Árpád népének a Kárpát-medencébe való beköltözése kapcsán nagyon sok párhuzamot mutatnak a Csiki Székely Krónikával. Mindkét mű azt írja, hogy a Hun Birodalom 458-as összeomlása után a Kárpát-medencében maradt hunok voltak a későbbi székelyek ősei, és ők nem Erdélyben, hanem a moldovai Szeret-folyó partján éltek, s a magyar honfoglalás kezdetével bevezették a rokon népet Atilla örökébe. A rováskronikák a magyar történelem ezen legfontosabb eseménye kapcsán sok más újdonságot is közölnek, például Álmos fejedelmet természeti királynak tartják, és nincs utalás arra, hogy feláldozták volna úton a Kárpátok gerincén, hanem megélte a magyarság letelepedését az új hazában, és ezután vonult el egy barlangba, ahol jóval később holtan találták. Az előadó ennek kapcsán kiemelte, a rováskronikák szerint az Álmos vérvonalát továbbvivő Árpád-házban vagy Turul-házban az alkalmasság volt a fő szempont a következő uralkodó személyét illetően, az első fiúszülött nem lett automatikusan trónörökös, mint a germán kultúrákban és mint Magyarországon is Géza fejedelem után.

Az Árpád-házi királyok történelmével kapcsolatos részletek közül az egyik legérdekesebb a Kálmán király által szerkesztett ébresztőóra, amelynek pontosan leírják a szerkezeti felépítését, működési elvét. A rováskronikák több más rejtélyre is tudni vélik a választ, nevezetesen hogy III. Andrást szifilisszel mérgezték meg, illetve hogy Hunyadi Mátyást Beatrix királyné mérgezte meg. A legutolsó király, akiről szólnak a rováskronikák, az II. Lajos, aki fiatalon halt hősi halált a mohácsi csatában. <http://www.emitabor.hu/erdely/a-rovaskronikak-magyar-tortenelemkepe/>

Meglátásom szerint a rováskronikák igen későn keletkeztek ahhoz, hogy népünk őstörténetére bármiféle tényleges forrásértékkel bírjanak.

Oláh Zoltán 2019. 12. 08-ai levelében ismét a genetikai kérdéshez szolt hozzá, egy a Demokrata című folyóiratban 2019. január 11-én „Itt voltunk mindig” címmel megjelent riportjának részleteit kiemelve. **Teljes levelét lásd ...**

Török Tibor 2019. 12. 10-ai levelében igen kritikus hangot ütött meg Oláh Zoltán tudománytalannak és félrevezetőnek tartott írásaival kapcsolatban. **Teljes levelét lásd ...**

Oláh Zoltán 2019. 12. 10-ai levelében visszautasította a minősítést, mint aki nem archeogenetikából élő kutató, hanem önérdék nélkül, nem közlési kényszer alatt gyűjti, olvassa és kritikusan értelmezi napra készen a 2000-tól megjelent archeogenetikai cikkeket azok számára is akik a genetikával nem kerültek szoros kapcsolatba az egyetemen, illetve jelenleg üzött tudományterületünkön. **Teljes levelét lásd ...**

E levélben Oláh Zoltán ábráján (46. ábra) szereplő felirat szerint „a 'nogaj' dallamtípusoknak 70%-a tekinthető valamelyik Kárpát-medencéből ma is magyarul ismert népdaltípus elszármazottjának, ahogyan azt Kodály Zoltán is vallotta.” A nogajok egy török népcsoport Dagesztánban, Karacsáj és Cserkeszföldön.

Oláh Zoltán védelmében szólalt meg **Raig Mária Magdolna 2019. 12. 13-ai**, a tudományos-kodó okoskodókról szóló levelében. [Teljes levelét lásd...](#)

Bérczi Szaniszló 2019. 12. 10-ai levelében a nyelvészeti vitához szól hozzá, amennyiben vázlatát adta kutatásának „A kiegészített Cser-Darai rendszer fölhasználásra és az időszerű fejlesztésekre a történelmi fejlődés áttekintésében” címmel. [Teljes levelét lásd...](#)

Csihák György 2019. december 15-ai, karácsonyi leveléhez mellékelte Sipos Györgynek a Soproni Egyetem archeogenetikai munkacsoportjától jövő együttműködési kezdeményezését a Zürichi Magyar Történelmi Egyesülettel. [Teljes levelét lásd...](#)

Grandpierre Atilla 2019. 12. 15-ai levelében kifogásolta a honfoglalás elnevezés használatát és mellékelte a *Honfoglalás vagy hazajövetel? A magyar őstörténelem kulcsfogalmi* című tanulmányát az ellenérvekkel. [Teljes levelét lásd...](#)

Csihák György 2019. 12. 15-ai első levelében Oláh Zoltánnak válaszolt a történelmi fogalmak használatával kapcsolatban. [Teljes levelét lásd...](#)

Csihák György 2018. 12. 04-ai levelében kifogásolta, hogy Árpád népe „conquering”, vagyis „hódító” lett volna. [Teljes levelét lásd...](#)

Oláh Zoltán 2016. 12. 16-ai levelében egyetértett Sipos Gyuri teljes-genom genetikai módszertanával és felajánlotta szakadatbázis építő cégkapacitását. [Teljes levelét lásd...](#)

Szekeres István 2019. 12. 16-ai levelében együttműködéséről nyilatkozott, mert . szerint egyedül az írástörténelmi (betűképző) adatokkal lehet már az ó-kínai szomszédságban és a Kárpát-medencébe vezető „útvonalakon” nyelvünk jelenlétét hitelesen és tagadhatatlanul bizonyítani, „magyar népvünk” etimológiájával együtt. [Teljes levelét lásd...](#)